

Príhovor Daniely Mužíkovej (Amnesty International Slovensko) na zhromaždení pri príležitosti IDAHOBITU 17. mája 2023 v Bratislave

Vážené účastníctvo,

my v Amnesty International, a ja verím že aj všetci a všetky z vás, bojujeme za ľudské práva pre všetkých celý rok. Dnešok je ale špeciálny: Ľudské práva LGBTI+ ľudí na Slovensku nie sú ani zďaleka rešpektované a chránené. LGBTI+ ľudia naopak čelia okrem systémového útlaku a dešpektu aj nenávisti a mnohým zraňujúcim predsudkom.

Slovenská republika sa zaviazala k ochrane ľudských práv tak, ako ich definuje Všeobecná deklarácia ľudských práv a ďalšie medzinárodne platné dokumenty. Žiadny z medzinárodných ľudskoprávných dohovorov neobsahuje klauzulu o tom, že si signatárske krajiny môžu vybrať, ktoré práva budú dodržiavať a či budú chrániť práva celej populácie, alebo len jej vybranej časti. Dôvod je jednoduchý – ľudské práva sú nedeliteľné a prináležia všetkým ľuďom bez rozdielu. Poslanci a poslankyne Národnej rady Slovenskej republiky však túto zásadu dlhodobo porušujú, respektíve, zdá sa, zámerne ignorujú. Najnovším prejavom tejto ignorancie je návrh na zmenu zákona o rodnom čísle, ktorým by štát de facto znemožnil právne tranzície.

Samotný fakt, že na Slovensku od trasrodových ľudí požadujeme lekárske posudok na to, aby mohli podstúpiť úradnú zmenu rodu, je porušením práva na sebaurčenie a život v súlade so svojou identitou. Toto právo znamená, že človek má právo definovať svoju rodovú identitu bez ohľadu na pohlavie, ktoré mu pripísali pri narodení, a zároveň má právo na slobodné vyjadrenie rodovej identity prostredníctvom vzhľadu či správania.

Na Slovensku však dnes neriešime problém, že štát núti časť populácie získať psychiatrickú diagnózu a podstúpiť (neraz neželanú) hormonálnu liečbu na to, aby mohla žiť v súlade so svojou identitou. Namiesto toho, aby sa to zmenilo a aby bol proces tranzície postavený na ochrane práva na sebaurčenie a dodržiavanie európskej legislatívy, chce časť poslancov a poslankyň od transrodových ľudí žiadať, aby pri zmene dokladov dokazovali skladbu svojich pohlavných chromozómov. Táto požiadavka je nielen medicínsky nezmysel, ale aj v príkrom rozpore s našimi ľudskoprávnymi záväzkami.

Transrodoví ľudia, obzvlášť transrodové ženy, sú veľmi častým terčom útokov a násilia, diskriminácie a šikany. Ak v osobných dokumentoch transrodového človeka nefiguruje správny, teda prežívaný rod, je tento človek dennodenne vystavovaný nedobrovoľnému sociálnemu coming-outu. V prípade znemožnenia právnych tranzícií by transrodové osoby neustále čelili obmedzovaniu, respektíve upieraniu práva na dôstojnosť a telesnú integritu, práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života, ako aj práva na ochranu pred diskrimináciou a násilím.

Úlohou občianskej spoločnosti je dbať na to, aby štát chránil ľudské práva a rešpektoval medzinárodné ľudskoprávne záväzky – a keď tak nerobí, musíme na to príslušné orgány nahlas a dôrazne upozorniť. Upieranie práv transrodovým (resp. všetkým LGBTI+) ľuďom nie je v záujme väčšinovej populácie. Keď budú transrodoví ľudia môcť aj naďalej podstúpiť

právnú tranzíciu a žiť v súlade s prežívaným rodom, ako im to Slovenská republika umožňuje už vyše 40 rokov, cisrodoví ľudia tým nijako neutrpia. Nedovoľme, aby sa z transrodových ľudí stal cieľ útokov a domnelý verejný nepriateľ. Ak dovoľíme upierať práva jednej skupine populácie, ďalšie budú zákonite nasledovať.